

BALACA QARA BALIQ

SƏMƏD BEHRƏNGİ

Çillə axşamı idi. Qoca Balıq dəryanın dibində nəvə-nəticələrini ətrafına toplayıb onlara nağıl danışdı:

–Biri var idi, biri yox idi, bir Balaca Qara Balıq var idi. O anası ilə birlikdə kiçik bir arxda yaşayırdı. Arxın suyu dərəyə axırdı. Balaca Qara Balıqla anasının bir qara daşın dalında, yosunların arasında evləri var idi. Ana və bala səhərdən axşama qədər bir-birinin dalına düşüb üzür, hərdən başqa balıqlara qoşulub sür'ətlə balaca bir yerdə gəzişir və geri qayıdırdılar. Qara Balıq anasının bircəsi idi.

Bir neçə gün idi ki, o, fikrə dalır , az danışdı. könülsüz və tənbel- tənbel o tərəf-bu-tərəfə gedir, geri qayıdırdı. Çox vaxt anasından xeyli geri qalırdı. Anası əvvəlcə elə bilirdi ki, sadəcə olaraq balasının kefi yoxdur, bu kefsizlik tezliklə keçib gedəcəkdir. Lakin... Demə, Balaca Balığın dərdi varırmış...

Bir gün səhər tezdən, günəş doğmamış, Balaca Balıq anasını yuxudan oyadıb:

–Anacan, –dedi, sənə bir neçə kələmə sözüm var.

–Eh, sən də vaxt tapdın! Danışmağı sonraya saxla. Yaxşı olar ki,gəzməyə çıxmaq, –deyə AnaBalıq gözlərini ovuşdurdu və əsnədi.

–Yox, anacan, mən daha belə gəzməyi istəmirəm. Gərək burdan gedəm, –deyə Balaca Balıq e'tiraz etdi.

Anası heyrlənlə ona baxıb soruşdu:

–Doğurdan getmək istəyirsən?

–Bəli, anacan, hökmən getməliyəm!

–Axı, alaqaranlıqda hara getmək istəyirsən?

–İstəyirəm, gedim görüm, arx harada qurtarır.Bilirsənmi, anacan,uzun müddətdir ki, fikirləşirəm, görəsən arx harada qurtarır? Amma indiyə qədər bir nəticəyə gələ bilməmişəm.

Dünən gecədən gözümlü yummayıb hər şeyi götür- qoy etmişəm. belə qərarə gəlmişəm ki, özüm gedib arxın qurtaracağını tapım. Bilmək istəyirəm başqa yerlərdə nə var, nə yox...

–Mən də uşaq olanda belə fikirlərə düşmüşəm, balacan! Arxın nə əvvəli var , nə axırı. Elə gördüyün nə varsa odur. Arx həmişə axır və qurtarmır.

–Yox anacan, belə deyil. Hər şeyin axırı var.

Məsələn, gecə sona çatır, həftə, ay, il... Məgər bunların sonu olmur?

Balaca Qara Balığın qızıxdığını və dil ağıza qoymayıb danışdığını görən ana Balıq dedi:

–Boş-boş sözləri bir kənara qoy, dur gəzməyə çıxmaq. İndi danışmaq yox , gəzib dolanmaq vaxtıdır.

–Yox, ana, mən belə gəzintilərdən yorulmuşam. Burdan uzaqlaşmaq və başqa yerlərdə nələr olduğunu bilmək istəyirəm. Birdən elə bilərsən ki, bunları mənə kimsə öyrədib, yox, ana, çoxdan bu fikrə düşmüşəm. Əlbəttə, ondan-bundan çox şeylər öyrənmişəm. Məsələn, bunu başa düşmüşəm ki, balıqların çoxu həyatlarını boş-boşuna keçirdiklərindən gileylənirlər. Daim ah-nalə edir, hər şeydən şikayətlənirlər. Bilmək istəyirəm görüm həyat elə bir qarış yerdə o yan-bu yana gedib qayıtmaqdanmı, qocalıb heç nə görməməkdənmə ibarətdir, yoxsa başqa dünya da mövcuddur?

–Balaca, dəli olubsan? Dünya! Dünya! O başqa dünya nə deməkdir? Dünya elə həmin dünyadır ki, biz yaşırıq, həyat da ki, elə gördüyün yaşayışdan ibarətdir!

Bu zaman iri bir balıq onların evinə yaxınlaşdı :

–Qonşu, –dedi,–uşaqla nəyin üstündə belə höcətləşirsən? Deyəsən, bu gün gəzmək fikriniz yoxdur?

Ana Balıq qonşunun səsinə eşidib cavab verdi:

–Gör, zamanə necə dəyişib?! Uşaqlar öz analarına cib-cib öyrətməyə başlayıblar.

–Necə məgər? –deyə qonşu iri Balıq soruşdu.

–Gör bu cırıdan haralara getmək istəyir?! Hey deyir ki, istəyirəm gedim görüm dünyada nələr olur? nə bilim, axmaq - axmaq sözlər!

Qonşu iri Balıq:

–Balaca,–dedi,–de görüm sən nə vaxtan belə filosof və alim olubsan ki, bizim xəbərimiz yoxdur?

Balaca Balıq dedi:

–Xanım mən bilmirəm siz alim, filosof nəyə deyirsiniz? Hərgün təkrar olunan cansıxıcı gəzintilərdən cana doymuşam. Belə yorucu həyatı daha davam etdirmək istəmirəm.

İstəmirəm ki, bir də gözümlü açanda görüm sizin kimi qocalmışam, özü də göz qulaqları bağlı balıqlar kimi qalmışam.

Qonşu Balıq:

–Vay,–dedi,–gör bu nələr danışır ?!

Ana Balıq dilləndi :

–Heç düşünməzdim ki, bir dənə uşağım ola, o da belə çıxa! Bilmirəm, balamın qulağını kim doldurub...

Balca Balıq dedi:

–Heç kəs mənim qulağımı doldurmayıb. Anlamaq üçün mənim özümün aqlım, görmək üçün də gözümlü var!

Qonşu Balıq Balaca Balığın anasına dedi:

–Bacı o pıç-pıç danışan İlbız yadımdadırmı?–Yaxşı yadıma saldın, yadımdadır! Tez-tez uşağımın yanına gələrdi. Görüm onu gorbagor olsun!

Balca Balıq dedi:

–Bəsdır, ana! O, mənim dostom idi!

–Balıqla İlbizin dostluğunu eşidməmişdik, bunu da eşitdik!

Balca Balıq :

–Mən də balıqlarla İlbizin düşmənçiliyini eşidməmişdim! Amma siz o biçarənin başını yediniz!–dedi.

Qonşu dilləndi:

–Bu, keçmişin söhbətidir

–Keçmişsiz özünüz yada saldınız!

Anası dedi:

Elə ölməli idi! Məgər oturub-durub nələr danışdıqları yadından çıxıb?!

–Onda məni də öldürün! Çunki mən də onun dediklərini deyirəm,–deyə Balca Balıq gileyləndi.

Axır ki, nə başınızı ağrıdım, səs-küyün sədası başqa balıqları da oraya çəkib gətirdi. Balca Balığın sözləri hamını əsəbiləşdirmişdi. Qoca balıqlar bir-bir söhbətə qarışıb Balca Balığa acıqlandılar:

–Elə düşünürsən ki, sənə rəhm edərək?!

–Bir qulaqburması bəsdir!

Balca Qara Balığın anası onlara müqavimət göstərdi:

–Kənara çəkilin! Uşağıma toxunmayın!

Bu zaman balıqlardan bir başqası Balca Balığın anasına dedi:

–Xanım, uşağını lazımınca tərbiyələndirmədiyin üçün əzab çəkməlisən!

Qonşu Balıq sözə başladı:

–Sizə qonşu olduğuma xəcalət çəkirəm!

Başqa bir balıq dilləndi:

–Nə qədər ki, bu məl'unun işi... Göndərək qoca İlbizin yanına.

Balıqlar Balca Balığı tutmaq istədilər. Dostları onu təhlükədən uzaqlaşdırdılar. Anası baş gözünə döyür, ağlayır və deyirdi:

–Allah, sən saxla! Uşağım əlimdən gedir. nə edim?Başıma haranın daşını salım.?

Balca Balıq dedi:

–Anacan, mənim üçün ağlama, geridə galmış bu qoca balıqların halına ağla.

Balıqlar yerbəyerdən çıxırdılar:

–Təhqir eləmə!

–Get! sonra peşman olsan, daha bizdən incimə!

–Bunlar cavanlıq əlamətidir. Getmə!

–Buraların nəyi pisdir?!

–Başqa dünya yoxdur! Dünya elə gördüyün bu dünyadan ibarətdir. Qayıt!

–Ağlını başına yığıb getməkdən imtina etsən, onda bilərik ki, doğurdan da başa düşən bir balıqsan!

–Biz sənə öyrəşmişik, getmə!

Ana Balıq doluxsunaraq dilləndi:

Mənə rəhmin gəlsin, bala! getmə!

Balca Balıq onların dediklərinə e'tina etmədən uzaqlaşdı. Həmyaşdlarından bir neçəsi onu arxın gölməçəyə tökülən yerinə qədər ötürüb geri döndülər. Balaca Balıq dostlarından ayrılarkən dedi:

–Görüşənə qədər, dostlar! mənı unutmayın!

Dostlar:

–Heç unudarıqmı? sən bizi qəflət yuxusundan oyatdın. Bizə elə şeylər öyrətdin ki, heç yuxumuza da girməzdi. Görüşünə qədər, ağılı və cəsur dost!–dedilər.

Balca Balıq şırrınnan aşağı sürüşüb arxa nisbətən suyu çox olan gölməçəyə düşdü. Əvvəlcə özünü itirdi. Sonra üzməyə və gölməçədə dolanmağa başladı. Balca Balıq bu vaxtadək bu qədər suyun bir yerə yığıldığını görməmişdi. Suda minlərlə çömçəquyruq gəzirşirdi. Balca Balığı görən kimi onu məsxərəyə goydular:

–Bir bunun təhər-tövrünə bax! Sən nə məxluqsan?!

Balca Balıq ani olaraq fikirləşib:

–Xahiş edirəm təhqir etməyin,–dedi,–mənim adım Balca Balıqdır. Siz də adınızı deyın, tanış olaq!

Çömçəbalıqlardan biri dedi:

–Biz bir-birimizi " Çömçəquyruq " çağırırıq.

O biriləri yerdən dedilər:

–Əslimiz, nəcabətimiz var.

–Dünyada bizdən gözəli tapılmaz!

Sənin kimi yöndəmsiz deyilik!

Balaca Balıq onlara belə cavab verdi:

–Sizin bu qədər xudpəsənd olduğunuzu bilmirdim. Amma nadanlıq üzündən belə danışdığınız üçün sizi bağışlayıram.

Çömçəquyruqlar səsləndilər:

–Deməli biz nadanlıq?

–Nadan olmasaydınız başa düşərdiniz ki, hər kəs üçün öz təhər-tövrü xoşdur. Allaha şükür, sizin heç adınız da özünüznkü deyil.

Çömçəquyruqlar əvvəl əsəbiləşdilər. Sonra Balaca Balığın haqlı olduğunu görüb sözlərini dəyişdilər.

–Sən özünü nahaq yerə yorusan,—dedilər,—biz səhərdən axşama qədər dünyanı gəzirik, amma özümüzdən, ata və anamızdan, saysız-hesabsız balaca qurdlardan, böcəklərdən başqa heç kəsi görmürük.

Balaca Balıq soruşdu:

–Siz ki, gölməçədən qırağa çıxma bilmirsiniz, dünyanı gəzib dolanmaqdan necə dəm vura bilərsiniz?

Çömçəquyruqlar təəccübləndilər:

–Məgər gölməçədən başqa da özgə dünya var?

Bəs necə? özünüz fikirləşin, görün yaşadığınız su hardan axıb və sudan kənarda nələr var?

–Sudan qıraqda da yer olar? Biz indiyə qədər sudan başqa heç yeri görməmişik. Ha, ha, ha! sən dəli olubsan, nədir?!

Balaca Qara Balığı da gülmək tutdu. Fikirləşdi ki, çömçəquyruqları başa salmadan çıxıb getsin . Sonra belə qərara gəldi ki, onların anaları ilə də bir-iki kələmə danışsın.

–Ananız haradadır?

Bu zaman Qurbağanın gur səsi onu diksindirdi. Qurbağa gölməçənin qırağındakı, iri daşın üstündə ötürmüşdü. Suyu baş vurdu, gəlib Balığın qarşısında dayandı:

–Mən buradayam, –dedi, –qulluq?!

–Möhtərəm xanım salam!

–Ey əsl–nəcabətsiz vücut! Nə əllaməlik edirsən? Bunları uşaq görüb axmaq-axmaq danışırısan? Bir belə ömrə eləmişəm, görmüşəm ki, dünya elə bu gölməçədən ibarətdir.

Yaxşı olar ki, işinin dalısınca gedəsən, mənim uşaqlarımı yoldan çıxarmayasan.

–Yuz ildə ömr eləsən, yenə geri qalmış, nadan qurbağa kimi qalacaqsan!

Qurbağa hirsələndi və Balaca Qara Balığın üstünə cumdu. Bu zaman gölməçənin dibi bir-birinə qarışdı. Balaca Balıq aldığı təkandan dığırlandı, özünü dərədən axan enli arxda gördü. Dərə əyri-üyrü idi. Dağın başından baxanda dərənin suyunu enli, ağ ipə oxşatmaq olardı. Dərənin bir yerində dağdan qopub arxa düşmüş iri bir daş suyu iki yerə bölürdü. İri bir kərtənkələ də qarnını daşa söykəmişdi. Günəşin hərərətindən ləzzət alır, suyun təkində ovladığı qurbağanı yeyən iri, yumuru Xərçəngə tamaşa edirdi. Elə bu an oradan üzüb keçmək istəyən Balaca Balığın gözləri xərçəngə sataşdı. O, bərk qorxdu və uzaqdan xərçəngə salam verdi. xərçəng Balaca Balığı görüncə:

–Nə ədəbli Balıqsan, –dedi, –gəl qabağa. Balaca, gabağa gəl!

Balaca Balıq:

–mən dünyanı gəzməyə gedirəm,–deyə xərçəngə cavab verdi, canabınızın yeminə çevirilmək istəmirəm!

–Niyə belə bədbinsən, qorxaqsan, Balaca Balıq?

–Nə bədbinəm, nə də qorxaq. Gördüklərimi deyirəm.

Çox yaxşı, indi de görüm gözlərin nə gördü və əqlin nə kəsdi ki, səni ovlayacağımı xəyalına gətirdin?

–Özünü bilməməzliyə vurma!

–Bilirəm, Qurbağanın hərəkətlərinə işarə edirsən. Lap uşaqsanmış ki, baba! Qurbağalarla aram olmadığı üçün onları ovlayıram. Onlar elə xəyal edirlər ki, dünyanın yeganə məxluqlarıdır və hamıdan xoşbəxtlər. İstəyirəm onları başa salam ki, dünya kimin əlindədir. Sən isə qorxma, qadası! Gəl qabağa. Qorxma, gəl!

Xərçəng bu sözləri deyib yanlarını basa-basa Balaca Balığa tərəf yeridi.

Xərçəng elə gülməli yeri yirdi ki, Balığı ixtiyarsız olaraq gülmək tutdu.

–Ay yazıq,–dedi,–sən heç yeriməyi də bacarmırsan. Hardan bilirsən dünya kimin əlindədir?!

Balaca Balıq xərçəngdən aralandı. Bu zaman suyun üzərinə kölgə düşdü. Gözlənilməz zərbədən xərçəng səndələyə-səndələyə suyun dibinə batdı. Xərçəngi bu halını görən Kərtənkələni gülmək elə tutdu ki, az qaldı sürüşüb suya düşsün. Xərçəng isə artıq suyun üzünə çıxma bilmədi.

Balaca Balıq gördü ki, suyun kənarında balaca bir çoban dayanıb ona və Xərçəngə tamaşa edir. Qoyun-keçi sürüsü də suya yaxınlaşdı. "Mə-mə! Bə-bə!" səsləri dərəni başlarına götürdü.

Balaca Balıq sürünü su içib qurtarana qədər gözlədi. Sürü gedəndən sonra kərtənkələri səsleyin:

–Kərtənkələcan,—dedi,—mən arxın qurtaracağını axtarmağa gedən Balaca Qara Balıqam. Sən bilikli, zəkali heyvasan. Buna görə də səndən bə'zi şeyləri soruşmaq istəyirəm.

–Xətrin hər nə istəyir, soruş.

–Yolda məni nərə balıqla, saqqa quşu ilə, Balıqudan quşla çox qorxudublar. Bunlar haqqında bir şey bilirsənsə mənə de!

Kərtənkələ dedi:

–Nərə balıqlar və Balıqudanlar bu tərəflərdə tapılmazlar. Xüsusilə Nərə balıqlar. Çünki onlar dənizdə yaşayırlar. Amma saqqa quşuna elə bu həndəvərdə rast gəlmək olar. Məbada aldanıb kisəsinin içərisinə girərsən.

Kisə nədir? –Balaca Balıq onun sözünü kəsib soruşdu.

–Saqqa quşunun boğazının altında xeyli sututan kisə var. Bə'zən təcrübəsiz, xam balıqlar suda üzən quşun kisəsinə girib birbaşa qarnına gedirlər. Saqqa quşu tox olanda balıqları kisəsində ehtiyat saxlayır.

–Deməli, onun qarnına gedəndən sonra xilas olmaq üçün çarə yolu yoxdur?

–Yoxdur. kisəni parçalamaqdan başqa heç bir yol yoxdur. Sənə bir xəncər verərəm. Saqqa quşunun çənginə düşən dediyim kimi edərsən.

Kərtənkələ qayadakı yarığa sürünüb xəncərlə qayıdı. Balaca Balıq xəncəri alıb dedi:

–Kərtənkələ, sən çox mehribansan, bilmirəm sənə necə təşəkkür edim?

–Canım təşəkkür nəyə lazımdır, mənim belə xəncərim çoxdur, sənə kimi ağıllı balıqlara bağışlayıram.

–Məgər məndən qabaq da buradan keçən olub?

—Çoxları keçib. İndi onlar özləri üçün böyük dəstə düzəldiblər...

Kərtənkələ bunları deyib qulağını daşdakı yarığa dayadı:

–Di, sağ ol,—dedi,—balalarım yuxudan ayıldığı üçün getməliyəm.

Kərtənkələ yarığa girdi. Balaca Balaca Balıq isə çarəsiz qalıb yola düşdü. Hey öz-özünə sual verirdi: "Doğurdanmı arx dənizə tökülür? Saqqa quşun gücü elə mənə çatsın?! Balıqdan quşun bizimlə nə düşmənçiliyi var? "

Balaca Balıq üzə-üzə gedir və fikirləşirdi. Yolboyu təzə şeylər görür, öyrənirdi. Şəlalənin başı üstə axmasından həzz alır, yenidən üzürdü. Kürəyində günəşin hərarətini hiss edir və möhkəmlənirdi.

O, sonra elə bir yerə çatdı ki, burada dərə enlənir, su isə kolların arasından axıb gedirdi. Balaca Balıq suyun çoxlamasından ləzzət alırdı. Xeyli gedəndən sonra o, çoxlu balığa rast gəldi. Anasından ayrılandan bəri balıq görməmişdi. Bir neçə Rizə balıq onu dövrəyə aldı və soruşdu:

–Elə bil qəribsiniz?

–Bəli, qəribəm. Uzaq yerdən gəlirəm.

Rizə balıqlar dedilər:

Hara getmək fikrindəsən?

–Arxın qurtardığı yeri tapmağa gedirəm.

Hansı arxın?

–Biz buna arx yox, çay deyirik.

Balaca Balıq heç nə demədi. Rizə balıqlardan biri dilləndi:

–Xəbərin var ki, Saqqa quşu yolu kəsib?

–Xəbərim var bilirəm...

Başqa bir rizə balıq soruşdu:

–Onu da bilirsən ki, Saqqa quşunun nə geniş kəssəsi var?

–Onu da bilirəm.

–Bunları bilə-bilə yenə getmək fikrindəsən?

–Bəli, bütün bunları bilirəm və getməliyəm.

Balıqlar arasında səs yayıldı ki, uzaq yollardan gəlmiş Balaca Qara Baliq çayın qurtaracağını tapmaq istəyir və Saqqa quşundan da qorxmur.

Rizə balıqlardan bir neçəsi Balaca Qara Balıqla getmək istədi, lakin böyüklərin qorxusundan səslərini çıxartmadılar. Hətta onların bir neçəsi Balaca Qara balığa yanaşıb qımıldandı.

–Saqqa quşu olmasaydı biz də səninlə gedərdik...

Çayın qırağında bir kənd var idi. Kəndin qadınları və qızları çayın içində qab-qacaq və paltar yuyurdular. Balaca Baliq onların səs-küyünə bir xeyli qulaq asdı və uşaqların islanmışbədənlərinə tamaşa etdi, sonra yola düzəldi. O qədər getdi ki, axşam oldu. Balaca bir daşın altına girib yatdı. Gecəyarı ayıldı və gördü ki, Ay suya düşüb, hər yeri işıqlandırır.

Balaca Baliq ayı çox istəyirdi. Gecələr Ay suya düşəndə yuvadan çıxıb onunla bir neçə kələmə danışmaq həsrətindəydi. Amma hər dəfə anası ayılıb onu yuvasına dartar və yenidən yatırdardı. Bu dəfə Balaca Baliq Ayın qarşısına çıxdı:

–Salam, ey mənim göyçək ayım!

Ay da Balaca Qara Balığı mehribanlıqla qarşıladı:

–Salam, mənim Balaca Qara Balığım! Sən hara, bura hara?

–Dünyanı səyahətə çıxmışam.

–Dünya çox böyükdür, sən hər yeri gəzə bilməsən.

–Eybi yoxdur, bacardığım yerə qədər gedəcəyəm.

–ürəyim çox istəyirdi ki, səhərə qədər yanında qalam, amma böyük bir qara bulud mənə tərəf gəlir. Qorxuram işığının qabağını kəssin.

–Ey qəşəng Ay, sənin işığını çox sevirəm. ürəyim istəyir ki, nurun həmişə yoluma işıq saçsın.

–Mənim Balığım, düzünü axtarsan mənim işığım yoxdur, işığı mənə Günəş verir, Mən də onu yerə Saçıram.

Bilirsənmi ki, adamlar yaxın gələcəkdə uçmaq, gəlib mənim üzərimə düşmək arzusundadırlar?

–Bu mümkün deyil!

–Düzdür, bu çox çətin işdir, ancaq insan öz istədiyinə...

Ay sözünü qurtara bilmədi. Qara bulud gəlib onun üzünü örtüdü, yerə qaranlıq çökdü. Qara balıq yenə də tək-tənha qaldı. Bir neçə dəqiqə heyrət içərisinə qaranlığa baxdı. Sonra daşın altına çəkilib yatdı...Sub tezdən ayılanda başının üstündə piç-piçlə danışan bir neçə Rizə balıq gördü. Onlar Qara Balığın yuxudan ayıldığını görüb dedilər:

–Sabahın xeyir!

Qara Balıq onları tanıdı:

–Sabahınız xeyir olsun!–dedi. Nəhayət, ardımca gəlib, mən diyən yola düşdünüz?

Rizə balıqlardan biri:

–Bəli,–dedi,–ancaq hələ də qorxu canımızdan çıxmayıb.

Bir başqa balıq :

–Saqqqa quşunun fikri bizi rahat buraxmır,–deyə diləndi.

Balaca Qara Balıq:

Siz çox fikirləşirsiniz. Hər şeyə fikirləşmək, özü də bir dəfəyə fikirləşmək düz deyil. Yola düşən kimi qorxu bizi tərk edəcəkdir,–deyə cavab verdi.

Birlikdə yola düşmək istədilər. Gördülər ki, dövrələrindəki su yuxarı qaxdı, başları üzərinə örtük çəkildi. Hər yer qaranlıqlaşdı, qaçmağa imkan qalmadı. Balaca Qara Balıq o saat başa düşdü ki, Saqqqa quşunun kissəsinə düşübdür.

Balaca Qara Balıq dedi:

–Dostlar, biz Saqqqa quşunun kissəsinə düşmüşük, lakin xilas olmaq üçün yol var.

Rizə balıqlar ağlayıb ah-zar etməyə başladılar.

Artıq bizm qaçmağa yolumuz yoxdur! Təqsir səndədir. Bizi yoldan çıxardın!

–İndi bizim hamımızı " qurt " eləyib udacaq.

Qorxunc bir qəhqəhə səsi eşidildi. Bu Saqqqa quşu idi, gülürdü və gülə-gülə deyirdi:

Rizə balıqlar necə də girimə geçib! Ha! Ha! Ha! Ha! Sizin halınıza yanıram, heç ürəyim gəlmir, sizi " qurt " eləyib udum. Ha! Ha! Ha! Ha!

Rizə balıqlar yalvarmağa başladılar:

–Həzrəti-ağayi Saqqa quşu, sənin tə'rifini çoxdan eşidmişik, lütf edib mübark dimdiyinizi bir qədər aralaysaydınız buradan xilas olub mübark vucudunuza duaçı olardıq.

Saqqa quşu dedi:

–Mən hələ bu satt sizi " qurt " eləyib udmaq fikrində deyiləm. Kisəmdə ehtiyat balıqlar var, bir qarnımın altına baxın.

Kisənin aşağı hissəsində iylənmiş bir neçə Rizə balıq var idi.

Rizə balıqlar bir səslə dedylər:

–Həzrət-ağayi Saqqa quşu, bizim günahımız yoxdur, bu Balaca Qara Balıq bizi yoldan çıxardıb...

Balaca Balıq:

–Qorxaqlar!–dedi. –Siz elə xiyal edirsiniz ki, yalvarmaqla bu hiyləgər rəhmdilik edib sizi buraxacaq?

Rizə balıqlar qorxuya düşüb dedilər:

–Heç, nə danışdığımı da bilmirsən. İndi görəsən ki, həzrəti-ağayi Saqqa quşu bizi necə bağışlayacaq və səni necə " qurt " eləyəcəkdir!

Saqqa quşu dilləndi:

–Doğurdur, sizi bağışlayram, ancaq bir şərtlə!

–şərtinizi buyurun, qurban!

–Azadlığınızı bu boşboğaz balıqı öldürməklə əldə edə bilərsiniz.

Balaca Qara Balıq bir qədər dalı çəkilib Rizə balıqlara:

–İnnanmayın,–dedi,–bu hiləgər bizi bir-birimizin canına salmaq istəyi, mənim başqa fikrim var!...

Rizə balıqlar azadlığa çıxmaq istəyi ilə Balaca Qara Balığın dediklərinə qulaq asmadılar, qalxıb onun üstünə düşdülər. Balaca Balıq yavaş-yavaş arxaya çəkilib:

–Qorxaqlar!–dedi,–Hər halda girə düşməsünüz, qaçmağa da yolunuz yoxdur. Mənə də ki, gügünüz çatmaz!

–Biz azadlığa çıxmaq istəyirik, onun üçün də səni öldürməliyik!

–Ağlınızı başınıza yığın! Məni öldürsəniz də qaçmaq üçün yol tapa bilməyəcəksiniz. Hiləgər quşa inanmayın!

–Sən əsla bizim fikrimizi çəkmirsən, bu sözləri öz canını qurtarmaq üçün deyirsən!

–Elə isə qulaq asın, sizə nəcat yolu göstərim. Mən özümü ölümlüyə vurub ölü balıqların içərisində gizlənəcəyəm. Görək Saqqa quşu sizi azad edəcəkdirmi?!

Əgər sözümə qulaq asmasanız bu xəncərlə hamınızı qıraraq, quşun da kissəsini parçalayıb çıxaram. Siz isə ...

Rizə balıqlardan biri onun sözün kəsib:

–Daha bəsdir!–dedi,–mən bu sözlərə inanmaq istəmirəm. –O, bu sözləri deyə-deyə ağlamağa başladı.

Balaca Qara Balıq onun ağladığını görüb dedi:

–Bu anasının naz-naz balasını niyə yanınıza salıb gətiribsiniz?

O, xəncərini çıxarıb balıqların üstünə cumdu. Rizə balıqlar çarəsiz qalıb Balaca Qara Balığın təklifini qəbul etdilər. Yalandan bir-birləri ilə dalaşmağa başladılar. Balaca Qara Balıq özünü ölümlüyə vurub uzandıqda onlar yuxarı qalxdılar:

–Həzrəti-ağayi Saqqa quşu,–dedilər,–füzül Qara Balığı öldürdük.

Quş güldü:

–Çox yaxşı iş gördünüz,–dedi,–bunun əvəzinə sizin hamınızı diri-diri udacağam, qarnımda istədiyiniz qədər gəzərsiniz.

Rizə balıqlar macal tapmamış bir andaca Saqqa quşu onları uddu. Qara Balıq istə cəld xəncərini çəkib mökəm zərbə ilə quşun kisəsini yırtıdı və deşikdən çıxıb qaçdı.

Saqqa quşu aldığı zərbənin ağrısından fəryad qopardı, başını suya salıb Balaca Qara Balığı yenidən tutmaq istədi. Lakin gücü çatmadı...

Günorta idi. Artıq nə dağ görünürdü, nə dərə . Çay axıb geбіş düzənikdən keçirdi. Çayın sağ-solundan tökülən kiçik çaylar onun suyunu qat-qat artırıdı. Balaca Qara Balıq suyun çoxluğundan ləzət alırdı. Birdən ayılıb gördü ki, suyun dibi görünür. O yan-bu yana baş vurdu, heç yana çıxıb bilmədi. Az qala qər q olmuşdu. ürəyi istədiyi qədər üzəndən sonra da əli bir yana çatmadı. Birdən gördü ki, burnunda mirvari dişləri olan uzun bir heyvan ildırım sür'ət ilə ona hücum edir. Balaca Qara Balıq hiss etdi ki, heyvan o satt onu parça-parça edəcəkdir. Çapalayıb tez suyun üzərinə qalxdı . Bir müddətdən sonra suyun altına endi. Yolun yarısında minlərə balıq dəstəsinə rast gəldi. Onlardan birini saxlayıb soruşdu:

–Qardaş, qəribəm , uzaq-uzaq yerlərdən gəlirəm. Deyin görüm bura haradır?

O dönüb Balaca Qara Balığa dedi :–Qardaş bizim dənizə xoş gəlibsən!

Balıqlardan biri dedi:

–Bütün çaylar və arxlar bura tökülür.

Başqa bir balıq isə:

–İndi get bir az göz. Suyun üzünə çıxmaq istəsən Balıqudandan ehtiyatlı ol. Bu günlər o heç kəsdən qorxmur. Hər gün dörd-beş balıq ovlanmasa yaxamızdan əl çəkmir,–dedi.

Balaca Balıq dəniz balıqlarının dəstəsindən aralanıb təklikdə üzməyə başladı. Az sonra dənizin üstünə çıxdı. İndi o, qızmar günəşin yandırıcı hərarətini öz kürəyində hiss edir, bundan ləzzət alırdı. Aramla üzür, öz-özünə deyirdi: << Bu saat ölüm çox asanlıqla mənim sorağıma gələ bilər. Yaşamağa qadir olduğum halda onu özümə yaxın buraxmamalıyam >>

Balaca Qara Balıq fikir və düşüncələrini sona çatdırıb bilmədi. Balıqudan gəldi, onu götürüb apardı. Balaca Balıq Balıqudanın uzun dimdikləri arasında çapalasa da özünü xilas edə bilmədi. Balıqudan dimdiyi ilə onun belini elə bərk sıxırdı ki, az qala canı çıxacaqdı. Digər tərəfdən də Balaca Qara Balıq sudan qırağa nə qədər sağ qala bilirdi? Ölümün qabağını almaq üçün lap Balıqudanın qarnına getməyə razı idi, axı, orada ki, nəmişlikdən istifadə edə bilirdi. Buna görə Balıqudana dedi:

–Nə üçün məni sağ-sağ udmursan? Mən o, balıqlardanam ki, öləndən sonra bütün bədənəm zəhərə dönər.

Balıqudan heç nə deməyib fikrə getdi:

<< Ay hoqqabaz, istəyirsən məni dilləndirib aradan çıxasan? >>

Sahil getdikcə yaxınlaşırdı. Balaca Qara Balıq << quruya çatsaq daha iş bitdi>> deyər düşündü və nəhayət Balıqudana dedi:

–Bilirəm məni balaların üçün aparırsan. Amma sahilə çatana qədər oləcəyəm, bədənəm zəhər kisəsinə dönəcəm, balalarına niyə rəhmin gəlmir?!

Balıqudan bir anlıq fikrə getdi: << Ehtiyat yaxşı şeydir. Hər ehtimala qarşı onu özüm yerim, balalarım üçün isə başqa balıq tutum... Birdən bu, bir kələk işlədər... Yox, canım, heç bir kələk işlədə bilməz >>. Sora gördü ki, Qara Balıq sustalıb candan düşür. Öz-özünə dedi:

<< Deyəsən öldü, artıq onu özüm də yeyə bilmərəm >>. Zərif və yumuşaq balığı yeməkdən ehtiyat elədi. Ancaq yenə Qara Balığı səsləyib ölüb-ölmədiyini müəyyən

etmək istədi. Düşündü ki, yarım candırsa yesin, ölübsə ... Dimdiklərini aralayan kimi Qara Balıq onun ağzından xilas oldu. Balıqdan aldandığını görüb, Balaca Qara Balığı tə'qib etdi. Balaca Qara Balıq havada ildırım kimi şığıyıb aşağı düşür, ağzını açıb dənizin rütübətli havasını udurdu. Nəhayət suya düşdü. Köksünə yeni nəfəs doldu. Balıqdan da ildırım sür'əti ilə şığıyıb arxasınca suya baş vurdu, aman verməyib yenə də Balığı uddu. Balaca Qara Balıq bir xeyli vaxt başına nə gəldiyini hiss etmədi. Bircə onu hiss etdi ki, hər yer qaranlıq və rütübətlidir, çıxış yolu isə yoxdur. Elə ki, gözləri qaranlığa alışdı, ağlayıb anasını istəyən bir Rizə balıq gördü. Yaxınlaşıb ona nəsihət verdi:

–Qalx ayağa, ay balaca ! Başına çarə qılmaq haqqında fikirləş, ağlamaqdan, ananı çağıрмаqdan bir şey çıxmaz.

Rizə balıq soruşdu:

–Sən kimsən? Məgər görmürsən get-gedə məhv olaram? Ana... Ay ana, hardasan, imdadıma çat! Daha mən səni görə bilmirəm, ana!

Balaca Qara Balıq:

–Daha bəsdir, canım,—dedi,—sən bütün balıqları rüsvay elədin.

Rizə balıq ağlamağına ara verən kimi Balaca Qara Balıq dedi:

–Mən balıqdanı öldürüb bütün balıqları azad etmək fikrindəyəm. Səni onun qarnından xilas edəndən sonra bunu həyata keçirmək istəyirəm.

–Sən özün ölümə əlbəyaxasan. Balıqdanı necə öldürə bilərsən?

Balaca Qara Balıq xəncərini göstərüb dedi:

– Bunla onun qarnını cıracağm. Hələlik mənə qulaq as, gör nə deyirəm. Mən balıqdanın qarnında o tərəf-bu tərəfə gedib onun əsəbləri ilə oynayacağam. Bu zaman o məni məsxəriyə qoyub başlayacaq qəhqəhə çəkib gülməyə, elə ki, dimdiklərini açıb gülməyə başladı, cəls özünü bayıra at.

–Bəs sən?

–Mənim fikrimi çəkmə. Bu bədcinsi öldürməmiş bayıra çıxması deyiləm.

Balaca qara Balıq bu sözləri deyib Balıqdanın qarnında o tərəf-bu tərəfə var-gəl etməyə başladı. Rizə balıq isə onun ağzından bayıra atıldı və suya düşdü. Çox gözlədi, xilaskarından xəbər çıxmadı. Birdən gördü ki, Balıqdan havada mayallaq vurub fəryad qoparır...Nəhayət, o müvazinətini itirib şappıltı ilə suya düşdü, yenə bir qədər çapalayandan sonra taqətdən düşdü. Lakin Balaca Qara Balıqdan yenə də xəbər çıxmadı və indiyə qədər də bir səs-soraq yoxdu.

Burada Qoca Balıq nağılını bitirdi. üzünü on bir min doqquz yüz doxsan doqquz nəvə və nəticəsinə tutub dedi:

–Daha yatmaq vaxtıdır, balalarım, gedin yatın!

Nəvə-nəticələri ondan soruşdular:

–Nənəcan, axı sən Balaca Qara Balığın başına sonra nələr gəldiyini demədin?

Qoca Balıq dedi:

–O da sabahkı gecəyə qalsın, balalarım. Artıq yatmaq vaxtıdır. Gecəniz xeyrə qalsın!

On bir min doqquz yüz doxsan doqquz bala Balıq bir ağızdan: –Gecəniz xeyrə qalsın!– dedi və yatmağa getdi. Nənəni də yuxu apardı. Balaca Qızıl Balıq isə nə qədər çalışdısa yata bilmədi. Sühədək dəniz barədə fikirləşdi...

<http://www.kitablar.com>

<http://www.kitablar.org/>